

Výzva občianskej iniciatívy Za dobrý zákon o slobodnom prístupe k informáciám

29.10.2013

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám je jedným z najdôležitejších zákonov garantujúcich občianske práva a kontrolu moci verejnosťou. Vláda Slovenskej republiky sa rozhodla tento zákon zmeniť. V súčasnej dobe prebiehajú prípravné práce na návrhu novely.

Vnímame argumentáciu Združenia miest a obcí Slovenska a ďalších inštitúcií týkajúcu sa problémov pri aplikácii infozákona. Sme otvorení diskusii. Chceme však diskutovať o reálne existujúcich problémoch, nie o zničení zákona o slobodnom prístupe k informáciám pod zámienkou riešenia vymyslených alebo umelo nafúknutých pseudoprávnych problémov. Sme pripravení diskutovať o riešeniach, ktoré tento zákon vylepšia, nie o pokusoch smerujúcich k obmedzovaniu práva verejnosti na informácie.

Preto sme sformulovali 18 princípov dobrého zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Akákoľvek zmena v zákone by mala tieto princípy rešpektovať. Bez ich zachovania bude podľa nášho názoru právo občanov na informácie ohrozené a obmedzené. Trváme na tom, že zákon nesmie vytvárať priestor pre svojvôľu úradníkov pri posudzovaní žiadostí, ani pri účtovaní nákladov za sprístupnenie informácií. Trváme na tom, že zákon musí ostať efektívnym nástrojom kontroly fungovania a hospodárenie verejnej správy. Trváme na tom, aby bol zákon aj naďalej postavený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“, a aby rozsah nesprístupňovaných informácií bol obmedzený na minimálnu nevyhnutnú mieru.

Vyzývame vládu, aby pri pripravovaných zmenách rešpektovala 18 princípov dobrého zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Budeme proces prípravy a schvaľovania novely infozákona pozorne sledovať a sme pripravení upozorniť verejnosť na akékoľvek pokusy obmedzovať jej právo na prístup k informáciám.

Členovia občianskej iniciatívy:

Marcel Zajac a Boris Strečanský, Centrum pre filantropiu
Norbert Brazda, Changenet.sk
Emília Sičáková-Beblavá a Pavel Nechala, advokát Transparency International
Tomáš Kamenec, advokát
Vladimír Pirošík, advokát a občiansky aktivista
Šarlota Pufflerová a Ľubica Trubíniová, Občan, demokracia a zodpovednosť
Peter Wilfling, Via Iuris
Zuzana Wienk a Peter Kunder, Aliancia Fair-play
Ondrej Dostál, Konzervatívny inštitút M.R. Štefánika
Vladimír Špánik, Združenie občanov miest a obcí Slovenska (ZOMOS)
Juraj Rizman, Greenpeace Slovensko
Čtibor Košťál a Mária Bulková, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

Výzva je zverejnená na portáli change|net.sk a podporiť ju možno [tu](#) [1].

Výzvu doteraz podporili:

Martin Macko, Iniciatíva Inakosť

Kálmán Petőcz, Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku
Katarína Šimončíčová, MV SZOPK, Bratislava
Richard Medaľ, Centrum environmentálnych aktivít
Soňa Holíková, Únia materských centier
Peter Varga, Trnavská univerzita, Právnická fakulta
Klára Orgovánová a Marek Hojsík, Rómsky inštitút
Martina Barancová Paulíková, Združenie Slatinka
Romana Schlesinger, Queer Leaders Forum
Hana Fábry, Ženská sieť HEPY
Alena Pániková, Nadácia otvorenej spoločnosti
Peter Medved', Nadácia Ekopolis

Princípy dobrého zákona o slobodnom prístupe k informáciám

1. Ustanovenia zákona obmedzujúce prístup k informáciám musia byť predvídateľné. Zákon nesmie obsahovať vágne pojmy umožňujúce subjektívny výklad a svojvoľné nesprístupňovanie informácií.
2. Zákon nesmie obsahovať možnosť, aby povinné osoby subjektívne posudzovali, či občan požaduje informácie na „správny“ účel, či je žiadosť občana o informácie „rozumná“ alebo „nerozumná“, alebo či predstavuje „zneužitie práva“.
3. Ustanovenia o úhrade nákladov nesmú umožňovať subjektívne, nepredvídateľné a ťažko kontrolovateľné účtovanie nákladov za sprístupnenie informácií. Výška úhrady nákladov musí byť jednotná a predvídateľná. Zákon nesmie dávať povinným osobám možnosť účtovať úhradu nákladov za čas strávený pri vybavovaní žiadosti o informácie, pretože množstvo stráveného času nie je možné overiť. Spôsob a druh úhrady nákladov musí byť vymedzený v zákone, aby podzákonné predpisy nemohli meniť základné pravidlá týkajúce sa úhrady nákladov. Vyžadovanie úhrady nákladov nesmie byť nástrojom na oddiaľovanie sprístupnenia informácií a predlžovanie lehoty na sprístupnenie informácií.
4. Informácie týkajúce sa nakladania s verejnými prostriedkami musia byť verejne dostupné, aby mohli byť pod kontrolou verejnosti. Zákon nesmie umožňovať utajovanie týchto informácií iba na základe dohody zmluvných strán alebo na základe svojvoľného označenia informácie ako obchodného tajomstva.
5. Zákon musí rešpektovať ústavný princíp selekcie chránených informácií, na základe ktorého nemožno kompletne utajiť celý dokument iba preto, že sa v ňom nachádza určitá chránená informácia. Chránenú informáciu je potrebné z dokumentu vylúčiť a zvyšok dokumentu sprístupniť.
6. Lehoty stanovené na vybavenie žiadosti o informácie musia umožňovať rýchly prístup k informáciám, a to v čase, keď prístup k informáciám má pre občana ešte význam.
7. Zákon musí poskytovať účinnú a rýchlu ochranu proti nečinnosti povinných osôb pri vybavovaní žiadostí o informácie. Povinné osoby nesmú profitovať z toho, že zostanú nečinné.
8. Zákon musí umožňovať prístup k informáciám o rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci – napríklad informácie o rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci v správnom konaní.
9. Súd musí mať možnosť nariadiť sprístupnenie požadovanej informácie.
10. Zákon musí umožňovať verejnosti prístup k informáciám o príprave legislatívy, aj vzhľadom na to, že účasť verejnosti pri príprave legislatívy nie je zakotvená v zákone, legislatívne pravidlá sa často porušujú a lehoty na pripomienkovanie zákonov sa často neodôvodnene skracujú.
11. Zákon musí umožňovať prístup k informáciám, ktoré sú predmetom vykonávanej kontroly, aby nebolo možné utajiť informácie iba tým, že sa u povinnej osoby začne vykonávať kontrola.
12. Zákon musí umožňovať prístup k informáciám týkajúcim sa výkonu právomoci a funkcie konkrétnych verejných činiteľov a zamestnancov verejnej správy. Tieto informácie nemôžu byť utajované z dôvodu ochrany osobných

údajov a po ich sprístupnení povinnou osobou musia byť šíriteľné ďalej.

13. Zákon by mal obsahovať definíciu pojmu „informácia“, ktorá by mala zahŕňať akýkoľvek informačný obsah, aby nebolo možné obmedzovať prístup k informáciám reštriktívnym výkladom pojmu „informácia“.

14. Zákon by mal stanovovať, že vyhľadávanie a zhromažďovanie informácií nie je vytváranie informácií, ktoré nie sú k dispozícii. Skoro každá žiadosť o informácie totiž vyžaduje vyhľadanie a zhromaždenie požadovaných informácií.

15. Zákon musí obsahovať účinnú úpravu priestupkovej zodpovednosti, aby boli pracovníci verejnej správy osobne zodpovední za porušenie zákona. V prípade, že občan objektívne nemôže označiť páchatel'a priestupku, musí páchatel'a zistiť objasňovaním štátny orgán. Keďže postihovanie zodpovedných osôb za porušovanie zákona je v rukách štátnej správy (obvodného úradu a ministerstva vnútra), občan musí mať možnosť obrátiť sa na nezávislý súd, aby preskúmal rozhodnutie orgánu štátnej správy o priestupku.

16. Zákon musí umožniť občanom získať informácie aj o hospodárení obchodných spoločností, do ktorých štát, obce a samosprávne kraje vložili svoj majetok a v ktorých majú väčšinovú majetkovú účasť (alebo ktoré ovládajú).

17. Skutočnosť, že niektoré zmluvy sa na internete aktívne nezverejňujú, nesmie vylučovať ich možnú prístupnosť na základe žiadosti.

18. Zákon by mal poveriť niektorý orgán štátnej správy pravidelným sledovaním a vyhodnocovaním sprístupňovania informácií na základe zákona o slobode informácií a predkladaním každoročných správ do parlamentu.

Tagy: [infozákon](#) [2]

[zverejňovanie informácií](#) [3]

[ZMOS](#) [4]

[vláda](#) [5]

[zákon o slobodnom prístupe k informáciám](#) [6]